

Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja Roberta Metsola

Eiropadome, 2022. gada 20. oktobris

Dārgie kolēģi!

Mēs šeit atkal tiekamies brīdī, kad Eiropas pilsoņi — cilvēki, kurus mēs šeit pārstāvam, gaida no mums lēmumus un vadību.

Viņi ir uztraukušies. Krievijas uzbrukums ir būtiski ietekmējis mūsu dzīvesveidu, ko sen jau esam uzskatījuši par pašsaprotamu, un tas nozīmē, ka mūsu iedzīvotāji šodien jūtas ne tik stabili, droši un pārliecināti par savu nākotni.

Viņi gaida, ka mēs dosim norādes, radīsim risinājumu, kas ļaus atgūt sirdsmieru, ko tik daudzi no mums ir zaudējuši. Mums ir jāreaģē iedarbīgi — visiem kopā — , bet samērīgi. Ir pienācis laiks mazu soliņu vietā veikt milzu lēcienus. Tas ir vienīgais veids, neatkarīgi no tā, vai mums jācīnās ar elektroenerģijas cenu straujo pieaugumu, jānovērš gāzes piegādes samazināšanās, jāaptur inflācijas pieaugums, kas vēl nav sasniedzis savu maksimumu, vai jāreaģē uz nelikumīgo, nepamatoto un brutālo Krievijas iebrukumu suverēnajā Ukrainā.

Pandēmija parādīja, ka mēs esam neaizsargāti veselības jomā, bet Krievijas iebrukums apliecināja, ka drošības un aizsardzības jomā mēs esam viegli ievainojami. Ir atklājušās mūsu enerģētikas politikas nepilnības, kas tiek vērstas pret mums. Mūsu iedzīvotāji noveco, un globālās piegādes ķēdes ir pārslogotas.

Mūsu vienotībai jābūt reālai — zemākajam kopsaucējam nevajadzētu kalpot par galveno kritēriju. Mums jārīkojas ātrāk un pamatīgāk.

Tas attiecas arī uz enerģētiku: pat ja mēs atrodamie labākā situācijā nekā pirms dažiem mēnešiem, mēs joprojām esam neaizsargāti pret relatīvu gāzes trūkumu, un stāvokli vēl pasliktina neelastīgs pieprasījums, kā arī ārējs faktors — Krievijas centieni izmantot gāzes piegādes kā ieroci. Apziņa, ka Eiropā nav pietiekamas piegādes, trūkst uzglabāšanas jaudu un ka tā ir pakļauta dažādiem riskiem, tirgos izraisīja paniku un cenu svārstības.

Ir daudzas nepilnības, kas mums jānovērš. Ja vēlamies panākt turpmāku noturību, jādarbojas kopīgi, gan solidāri iegādājoties gāzi, gan veidojot uzticamu vienoto enerģijas tirgu.

Komisija ir iesniegusi vairākus steidzamus priekšlikumus. Tie ietver gan negaidītas papildu peļņas aplikšanu ar nodokli, pieprasījuma pēc gāzes samazināšanu, gan arī jauna standarta noteikšanu sašķidrinātajai dabasgāzei. Eiropas Parlaments ir atzinīgi novērtējis šos pasākumus, taču vienlaikus rodas sajūta, ka mūsu Eiropas uzņēmumiem, kuri pašlaik nespēj segt savus pamatdarbības izdevumus, vai ģimenēm, kuras vairs nevar atļauties apmaksāt savus rēķinus, tas varētu būt pārāk maz.

Mums jādomā ilgtermiņā. Ir jābūt skaidram priekšstatam par sava enerģijas tirgus nākotni. Ir nepieciešams kopīgs gāzes iepirkuma mehānisms. Tas ir vienīgais veids, kā mēs varam rast kopīgu risinājumu un kritiskos brīžos nepārsolīt citam citu. Mums vēlreiz jāizskata iespēja atsaistīt elektroenerģijas cenas no gāzes cenām — bet tam jābūt ārkārtas pagaidu pasākumam.

Laiki mainās un tie liek rast jaunus veidus, kā rīkoties. Mums jābūt tam gataviem. Tas nav viegli, mums visiem ir savas problēmas un apstākļi, taču rīcībai vienatnē nevajadzētu būt vienam no risinājumiem. Likmes ir pārāk augstas. Mums jāstrādā kopā — patiesi solidarizējoties. Šodienas ziņas par jaunu zaļās enerģijas koridoru, kas savieno Portugāli, Spāniju un Franciju, ir labs piemērs tam, kā mēs varam rast kopīgus risinājumus.

Parlaments joprojām ir gatavs dot savu ieguldījumu, un mēs to varam paveikt ātri, tā kā to darījām saistībā ar gāzes uzglabāšanu šā gada sākumā un kā to darīsim attiecībā uz “Eiropas Atveseļošanas instrumentu”. Mēs saprotam šā uzdevuma nopietnību. Mēs esam tam gatavi. Lai ilgtermiņā pārskatītu mūsu enerģijas tirgu, Eiropas Parlaments ir gatavs strādāt un sasniegt rezultātus.

Eiropas Parlaments ir partneris un sabiedrotais. Mums ir vieni un tie paši mērķi. Mēs kalpojam vieniem un tiem pašiem iedzīvotājiem. Eiropas Parlamenta deputāti nes šo ziņu savām valstīm. Viņi var izskaidrot iedzīvotājiem, ko mēs

darām un kāpēc tas ir nepieciešams. Tas ir būtiski, lai saglabātu mūsu vienotību un vērstos pret Krievijas izplatīto vēstījumu un dezinformāciju, kuras mērķis ir mūs destabilizēt un šķelt.

Mēs saklausām ģimeņu un uzņēmumu paustās bažas. Ātri un steidzami pieņemami risinājumi nenozīmē, ka mēs varam apiet parastās likumdošanas procedūras. Eiropas Parlaments pievieno Eiropas demokrātisko leģitimitāti mūsu pieņemtajiem priekšlikumiem, tāpēc tas būtu pilnībā jāiesaista šo jauno priekšlikumu apspriešanā. Tas cilvēkiem ir svarīgi.

Mēs varam samazināt savus rēķinus, varam to izdarīt, pat neatsakoties no mūsu ilgtermiņa mērķiem klimata jomā, bet spēsim to paveikt tikai kopīgi.

Enerģijas cenu pieaugums, protams, veicina inflāciju, kā rezultātā mājtsaimniecībām un uzņēmumiem ir mazāk "brīvas naudas". Spiedienu izjūt arī mūsu bankas un finanšu nozare, tādēļ mūsu mājokļu tirgū palielinās hipotēkas. Divciparu inflācijas rādītāji un strauji augošs procentu likmes izraisa milzu vilni, kas strauji deldē iedzīvotāju mājokļu vērtību, algas un valstu budžetus.

Mūsu ekonomika pēc pandēmijas strauji atlaba, pateicoties ekonomikas pārvaldības sistēmai un "Eiropas Atveseļošanas instrumentam". Tagad mums ir jārada pareizie apstākļi privāto ieguldījumu stimulēšanai, lai ES ekonomika atgrieztos uz stabilas izaugsmes ceļa.

Risinājumi nav lēti. Pandēmijas laikā mēs uzkrājam parādus, kas būs jāatmaksā, izmantojot pašu resursus, un mēs zinām, ka to nepietiek. Lai mēs spētu apkalpot arvien pieaugošo parādu slogu, kas rada lielāku deficītu, dalībvalstu tautsaimniecībām ir jāattīstās. Izaugsme ir vienīgais veids, kā izkļūt no šīs problēmas. Tas man liek atgriezties pie enerģijas — mums jāpazemina cenas, lai kopējā ekonomikā atjaunotos stabila izaugsme. Tas ir veids, kā mēs varam mazināt pašreizējo krīžu sociālo un ekonomisko ietekmi un koncentrēties uz visneaizsargātākajiem.

Mūsu ekonomikai šis impulss ir nepieciešams. Tas ir ne tikai labklājības, bet arī drošības jautājums.

Tas nozīmē arī vēlreiz pārskatīt ES budžetu. Jaunā daudzgadu finanšu shēma jau ir saskārusies ar vairākām problēmām. Tai trūkst resursu un elastības, lai reaģētu uz krīzēm vai finansētu jaunas prioritātes. Mums jāpārskata budžets, lai pielāgotos laika prasībām. Ar āpusbudžeta risinājumiem vai vienkāršu pārskatīšanu mēs nesniegsim cilvēkiem to, ko viņi no mums sagaida.

Es saprotu šīs nevēlēšanās atkārtoti pārskatīt budžetu iemeslus. Es apzinos politisko realitāti, bet daudzgadu finanšu shēmas turpmākā noturība ir jānodrošina, iestrādājot tajā iekšējo elastību. Vajadzības gadījumā būtu jāpalielina maksimālie apjomi, lai ņemtu vērā jaunās vajadzības un prioritātes.

Mēs cenšamies atrast līdzekļus, lai sniegtu humāno palīdzību Ukrainai, novērstu globālo pārtikas krīzi, pārvarētu dabas katastrofas un finansētu mūsu politikas mērķus enerģētikas, aizsardzības un stratēģiskās autonomijas jomā. Tas viss, neskaitot simtiem miljardu eiro, kas nepieciešami Ukrainas atjaunošanai.

Tā vietā, lai mēs ES budžetā pieejamos ierobežotos līdzekļus tērētu šīm prioritātēm, mums tie jāizmanto, lai atmaksātu “Eiropas Atveseļošanas instrumenta” radīto parādu, jo neesam vienojušies par jauniem pašu resursiem, un pieaugošās procentu likmes liek mums maksāt daudz lielākas summas, nekā plānots. 2023. gadā tie ir vēl papildu 450 miljoni eiro. To izskaidrot kļūst arvien grūtāk.

Parāda atmaksāšana nav brīvprātīgs pasākums — mums tie jāatmaksā. Ja procentu likmes saglabāsies augstas, “Eiropas Atveseļošanas instrumenta” radītā parāda atmaksa likvidēs visas budžeta spējas reaģēt uz krīzi un sāks ierobežot ES programmas.

Un neko no tā nevar izdarīt, nepalielinot mūsu palīdzību Ukrainai. Problēmas, ar kurām saskaramies, ir savstarpēji saistītas. Tās ir viena un tā paša jautājuma puses — ko saasina Krievijas agresija un ekspansijas teorijas, kurām būtu jāizzūd no mūsu vēstures grāmatām.

Neselektīvie, pret Ukrainas pilsētām un civilo infrastruktūru veiktie triecieni ir šokējoši, taču uz to ir jāreaģē ar izlēmīgu rīcību, tostarp ar:

- pastiprinātām sankcijām,
- lielāku militāro atbalstu, jo īpaši ar pretgaisa aizsardzības sistēmām, tankiem un bruņumašīnām, un
- plašākiem centieniem novērst Ukrainā pastrādātos kara noziegumus.

Tas ir svarīgi, ja vēlamies panākt mieru, un miers mums ir jāpanāk. Taču šim mieram ir jābūt reālam, noturīgam un ilgstošam. Pārāk daudzas no jūsu vadītajām valstīm ir pieredzējušas okupāciju — daudzas vēl ļoti nesenā pagātnē. Mums jābūt ar Eiropas sāpīgās vēstures un jāsaprot, ar ko mums ir darīšana. Mūsu mērķis ir miers. Un patiesu mieru var panākt tikai ar taisnīgumu — ar tribunālu, kas izskata kara noziegumus, notiesā to veicējus un lemj par restitūciju.

Mums jābūt gataviem iet vēl tālāk. ES zinu, ka daudzi sankcijas kritizē, taču tās ir nepieciešamas, tās ir iedarbīgas un tās ir vēl jāpaplašina, iekļaujot to sarakstā Baltkrievijas diktatoru Lukašenko.

Eiropas nākotne ir atkarīga no tās spējas ātri, neatlaidīgi un vienoti piemēroties apstākļiem. Jo šajā gadījumā mums jāatzīst, ka pat vismazākais mūsu vienotības trūkums tiks izmantots un vērsts pret mums.

Krievijas brutālais, nelikumīgais un nepamatotais iebrukums Ukrainā norādīja uz to, kā mums ir jāpielāgojas, un ka mums savā hibrīduzbrukumu apkaršanas darba kārtībā aizsardzība un drošība ir jāaglabā kā galvenā prioritāte. Kad Krievijas rīcības rezultātā situācija ziemā neizbēgami saasināsies, mums jābūt domāt par Eiropu kā par kopienu, kurā mīt vēl papildu 43 miljoni cilvēku, kuri ir atkarīgi no mums. Mums jābūt tam gataviem.

Un realitāte ir tāda, ka mūsu aizsardzība ir atkarīga no Ukrainas un palīdzības, ko mēs tai sniedzam: no pretgaisa aizsardzības sistēmām, tankiem, finansiālā atbalsta un politiskā atbalsta.

Visbeidzot, es vēlos pieminēt Moldovu — Eiropas visnabadzīgāko valsti, kuru ir smagi skārušas Krievijas Ukrainā sāktā kara sekas, kas būtiski ietekmē šīs valsts

ekonomiku, sabiedrību, enerģētiku un pat politiku. Moldovai ir vajadzīga mūsu uzmanība un praktiska palīdzība.

ES zinu, cik daudz Jūs jau esat ziedojuši: gan politiski, gan finansiāli un militāri. Es zinu, ka aicinājums turpināt atbalsta sniegšanu un darīt to ātrāk nebūs viegls. Bet vai "viegli" jebkad ir bijis kritērijs, pēc kura rīkoties? Tas ir jādara. Tas ir ļoti svarīgi, tas ir mūsu uzdevums, un esmu pārliecināta, ka mēs to varam darīt kopīgi.